

SEYDİ VƏ PƏRİ XANIM

Sizə hardan xəbər verim, Kərbəla şəhərindən. Kimdən, Tacir Məhəmməddən. Tacir Məhəmməsdin varı, dövləti həddindən ziyadə idi. Yeganə bir dərdi var idisə, o da evladsızlıq dərdi idi. Yarı sinnini ötüb keçməsinə baxmayaraq Məhəmmədə evlad qismət olmamışdı. Məhəmmədin bir madyan atı da var idi. Cins at olduğuna görə uzun illər idi ki, bu at Məhəmməddə idi. Lakin iş burasında idi ki, bu at da bala vermirdi.

Bir gün Məhəmməd əl götürür haqqın dərğahına, dua edir ki, ya haqq, mənə bir evlad əta elə ki mənim bu varı-dövlətimə sahib olsun.

Rəvayətə görə Haqq bu duanı eşidir. Bir neçə gün keçəndən sonra Tacir Məhəmmədin qarısında bir dərviş peyda olur. Tacir Məhəmməd arvadını göndərir ki, get dərvişə pay ver, yola sal getsin. Qadın düşür, darvazanı açır və çıxarıb cibindən dərvişə bir qızıl onluq verir. Dərviş onluğu geri qaytarır və deyir:

– Xanım, mən pay alan dərvişlərdən deyiləm, pay verən dərvişlərdənəm (cibindən bir alma çıxarır. Almanın bir üzü ağ, bir üzü qırmızı olur). Apar bu almanın ağ hissəsini ərinlə birlikdə ye, qırmızı hissəsini isə atınıza verin.

Deyib qeyb olur.

Arvad almanı gətirir və necə demişdi dərviş, eləcə də Tacir Məhəmmədə söhbət eləyir. Onlar dərviş dediyi kimi də edirlər. Almanın ağ hissəsini özləri, qırmızı hissəsini isə ata yedirdirlər.

Ay ötür, il dolanır, doqquz ay, doqquz gün, doqquz saat, doqquz dəqiqə keçəndən sonra Məhəmmədin bir oğlu olur. Həməni gecə tövləyə baxırlar görürlər ki, atın da

yaraşığı bir qulanı olub. Səhər açıldı. Baxırlar ki qulanın paçasının arası ağdır.

Bir neçə gündən sonra Tacir Məhəmməd adqoydu mərasimi keçirdi. Yığıldı camaat adqoydusuna. Uşağın adını dərviş verib deyə Seydi qoydular. Qulanın adını isə Alapaça qoydular. Seydi ilnən yox, aynan, saatnan, günnən böyüməyə başladı. Uşaq böyüyüb yeddi-səkkiz yaşlarına çatanda Məhəmməd uşağı tapşırıdı pəhləvana. Seydi lap uşaq yaşlarından pəhləvanlıq sirlərinə bələd olmağa başladı. 15-16 yaşlarında Seydi artıq el-obada tanınmış bir pəhləvan oldu. elə bu zamanlarda Məhəmməd xəstələndi. Oğlunu yanına çağırıb başladı məsləhət verməyə ki, birinci, eys-ışrətə məşğul olma, ikinci xalqın, elinin qədrini bil, üçüncü xalq malına gözünü dikmə.

Vəsiyyətini eləyib Tacir Məhəmməd ömrünü baxışladı oğlu Seydiyə. Qırxlotular Tacir Məhəmmədin ölüm xəbərini eşidəndən sonra qohum-qardaş sifətində gəlib tökülürlər Seydinin qapısına.

Məscidi-minbərdə əyləşən qazı,
Halal eylə, yar yanına gedirəm.
Yazılıb alnıma bir belə yazı,
Halal eylə, yar yanına gedirəm.

Şah əlindən dolu badə içmişəm,
Dost yolunda canı-dildən keçmişəm.
Bir gözəlin sevdasına düşmüşəm,
Halal eylə, yar yanına gedirəm.

Mən Seydiyəm, budur sözüm ixlası,
Sən olginən könlümün təmənnası.
Gəlmişəm mən alam gerü-duası,

Halal eylə, yar yanına gedirəm.

Seydi anasından halallıq alıb görək nə deyir:

Ana, mən getməli oldum,
Aman ana, aman ana.
Vətən tərək etməli oldum,
Aman ana, aman ana.

Sonalar uçar gölündən,
Doymaram şirin dilindən.
Oğlun gedəcək əlindən,
Qalarsan beygüman, ana.

Kərbəlada viran oldu,
Deyilənlər yalan oldu,
Eşit sən Seydi xan oldu,
Eylə bəd güman ana.

Anasından halallıq alan Seydi üz tutur Xorasan şəhərinə. Pəri xanım yeddi yol ayrıcında qala tikdirib oturmuşdu. Seydini Pəri xanımın qulluğuna gətirirlər. Seydi Pəri xanımı tanımır. Görək Pəri xanım necə deyir:

O nədir ki, baş veribdir,
Qoynundakı barın necə.
Düzlübdü cərgə-cərgə,
Sənən üstə barın necə.

Dəstini ver dəstimizə,
Çoxlar durub qəstimizə.
Düşmən gəlsə üstümüzə,

Onda olar halın necə.

Bülbül gülüstana gələr,
Sarıban rəngi solar.
Pəri xanı xəbər alaae,
Onda keçər Hasan necə.

Seydi görək qızlara necə deyir:

Oğlan olmaz bu nişanda aləmdə,
Sizin də işinizdə hiylə var, hiylə.
Yenicə baş verib bürcü Həmərdən,
Qaşınızda, gözünüzdə hiylə var, hiylə.

Qızılgülü dəstə-dəstə üzürdü,
Üzdürübən dörd bir yana düzdürdü.
Pəri xanım şah xoruzun əzdirdi,
Onun da işində hiylə var, hiylə.

Sənə qurban olsun bu şirin canım,
Candan artıq nəyə gələr gümanım.
Nar türünc oğrusu ay Banı xanım,
Sənin də işində hiylə var, hiylə.

Yar-yar deyib bu düzləri gəzərəm,
Xəncəl alıb bağrım başın üzərəm.
Mən Seydiyəm, Pəri xanımı gəzərəm,
Mənim də işində hiylə var, hiylə.

Aldı Pəri xanım:

Başına döndüyüm, ay cavan oğlan,
Gəl otağa, sənə qurban mən ollam.

Yolunda qurbandı canım hər zaman,
Gəl otağa, sənə qurban mən ollam.

Aldı Seydi:

Başına döndüyüm gül üzlü Pərim,
Bir nemət istərəm, bir yol varayım.
Yolunda qurbandı can ilən sərim,
Bir nemət istərəm, bir yol varayım.

Aldı Pəri xanım:

Bir qalam var, doqquz polad qapılı,
Könül şəhri gündə min yol qapılı.
Sən axtaran gözəl burda tapılı,
Gəl otağa, sənə qurban mən ollam.

Aldı Seydi:

Eşqin Səməndini minib çaparam,
Sınıq könülləri görüb yaparam.
Allah qoysa sevgilimi taparam,
Bir nemət istərəm, bir yol varayım.

Pəri xanım

Gözəl desən gözəllərin gözüyəm,
Aşıqların söhbətiyəm, sözüyəm.
Adım Pəri, özüm vəzir qızıyam,
Gəl otağa, sənə qurban mən ollam.

Aldı Seydi:

Acımışam, səndən istərəm nanı,
Yolunda qoyaram baş ilən canı.
Ləng eyləmə Seydi kimi mehmanı,
Bir nemət istərəm, bir yol varayım.

Aldı Seydi:

Başına döndüyüm gül üzlü vəzir,
Yar verən tel bir ümmana qərq oldu
Ağır zəhmətlərim bağrımı əzir,
Yar verən tel bir ümmana qərq oldu.

Bülbül oldum, ayrı düşdüm gülümdən,
Cida düşdüm ulusumdan, elimdən.
Əsdi badi-səba aldı əlimdən,
Yar verən tel bir ümmana qərq oldu.

Bir qulaq ver bu Seydinin sözünə,
Eşq əlindən yuxu gəlmir gözümə.
Necə gedim Pəri xanım üzünə,
Yar verən tel bir ümmana qərq oldu.

Görək Pəri xanım qarıya necə yalvarır:

Başına döndüyüm gül üzlü nənə,
Aman nənə, mən eylədim, sən etmə.
Qəbul et minnətim, qurbanam sənə,
Aman nənə, mən eylədim, sən etmə.

Panikül desən köşkülüvü bitirrəm,
Müşkül desən, müşkülüvü bitirrəm.
Başmağını gözüüm üstə götürürəm,
Aman nənə, mən eylədim, sən etmə.

Qızılgülü dəstə-dəstə dəribdi,
Dəribnən də hər bir yana sərribdi.
Öldürməyin, Seydi burda qəribdi,

Aman nənə, mən eylədim, sən etmə.

Aldı görək Pəri xanım necə ağlayır.

Dağlar abı geyib, ahular qara,
Bundan sonra əhvalıma vay deyin.
Nə günə qalmışam mən bəxti qara,
Bəxti yatan bu dövrana vay deyin.

Dəryanın üzündə elərdi geşti,
Bilmədim fələyin nə qəhri keçdi.
Bir tərəfin alıb Kərbəla geşti,
Gün batandan gündoğana vay deyin.

Mən Pəriyəm, yalan gəlməz dilimə,
Yad bülbüllər qondurmaram gülümə.
Qanlı paltarını alıb əlimə,
Seydi kimi bir cavana vay deyin.

Alır Seydi meşədə görək necə deyir:

İstəyirəm ayıbını deyəm üzünə,
Heç kiminlə başa vurmadın, dünya.
Əzəl gələnlərə hicran dedin,
Sonra onları da tutmadın, dünya.

Neylədin soltan, neylədin xanı,
Göylərə hökm edən qəhrəman hanı.
Yer-göy padşahı ol, Rüstəm-Zalı,
O şiri giranı neylədin, dünya.

Səndən qorxub xoş Seydinin ürəyi,

Kaş hanın hasil olsun diləri.
Süleymandı yerin göyün dirəyi,
Ona da bir izzət etmədin, dünya.

Hələbdə Mansuru çəkdiilər dara,
İbrahimxəlili atdılar nara.
Babayi-əmr qaçdı başın qurtara,
Onu qovub tutmadınmı dünya.

Seydi tövlədə görək ata nə deyir:

Başına döndüyüm, qurban olduğum,
Seydi ağlar, səmənd ağlar, yar ağlar.
Alışıb oduna büryan olduğum,
Seydi ağlar, səmənd ağlar, yar ağlar.

Əlimə alaram xətavət sazı,
Yaxşı, gəl eyləmə sən belə nazı.
Soyun qaraları, geyin qırmızı,
Seydi ağlar, səmənd ağlar, yar ağlar.

Seydi deyər, budur sözün xilas,ı,
Viranə könlümün ol təmənnası.
Xorasanda qızıl gümbəz yiyəsi,
Mən ağlaram, səmənd ağlar, yuar ağlar.

Seydi Pəri xanımın yanından silahl öz geyimi çıxıb
minir alapaçanı görək şaha nə deyir:

Aldı Seydi:

Geydim xalatımı, mindim atımı,
Can alıcı cəlladınan gəlmişəm.

İndi göstərərəm əsil zatımı,
Can alıcı cəlladınan gəlmişəm.

Geydim xalatımı, mindim kəhəri,
Belinə basmışam qızıl yəhəri.
Öldürürəm vəziri, qırram şəhəri,
Can alıcı cəlladınan gəlmişəm.

Seydi deyir, daha çəkməyəm ahı,
Budimə yaraşır telli siyahı.
Dağıdıb şəhəri, öldürürəm şahı,
Can alıcı cəlladınan gəlmişəm.

Aldı Pəri xanım

Canım Seydi, gözüm Seydi,
Qoyma qoçaq Seydi, qoyma.
Sənə qurban özüm Seydi,
Qoyma qoçaq Seydi, qoyma.

Minmişən alapaçanı,
Kəsdirmişən dar küçəni.
Qoyma kənardan qaçanı,
Qoyma qoçaq Seydi, qoyma.

Mən Pəriyəm, qələm qaşlı,
Gərdəndəki qarğı saçdı.
Qoyma çəmi gözü yaşlı,
Qoyma qoçaq Seydi, qoyma.

Aldı Seydi

Həsdi qarı, Hüsdi qarı,
Sən padşahın dostu qarı.

Sənə verəm püstü qarı,
Onda keçər halın necə.

Qarı bu hiyləni duyı,
Başınnan götürürəm muyi.
İndi buraxaram ayyı,
Onda keçər halın necə.

Mən Seydiyəm, sözüm haşa,
Mətləbimi vurdum başa.
Pərim çəkib vurur daşa,
Onda keçər halın necə.